

101 PŘÍBĚHŮ A METAFOR

Z MANAŽERSKÉ PRAXE

**Kreativní
nástroj**
pro lektory,
manažery
a edukátory

Petr Škrla

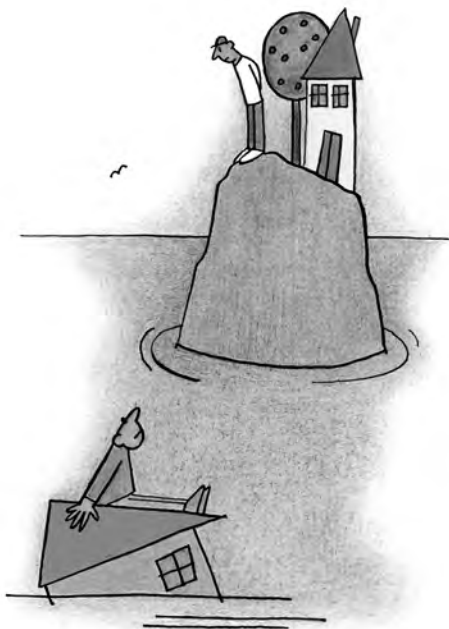
 GRADA®

101 PŘÍBĚHŮ A METAFOR

Z MANAŽERSKÉ PRAXE

**Kreativní
nástroj**
pro lektory,
manažery
a edukátory

Petr Škrla

Grada Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Petr Škrla, Ph.D.

101 PŘÍBĚHŮ A METAFOR Z MANAŽERSKÉ PRAXE **Kreativní nástroj pro lektory, manažery a edukátory**

© Grada Publishing, a.s., 2011

© Petr Škrla, Ph.D., 2011

Ilustrace © Olga Pazerini, 2011

Ilustrace na obálce © Olga Pazerini, 2011

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 4544. publikaci

Odpovědná redaktorka Šarlota Pokorná

Sazba a zlom Šarlota Pokorná

Počet stran 176

1. vydání, Praha 2011

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v této knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění ale nevyplývají pro autory ani pro nakladatelství žádné právní důsledky.

ISBN 978-80-247-2141-5 (tištěná verze)

ISBN 978-80-247-7160-1 (elektronická verze ve formátu PDF)

ISBN 978-80-247-7161-8 (elektronická verze ve formátu EPUB)

Obsah

1	Selháním k vítězství	11
2	Posun paradigmatu	13
3	Mozaika	14
4	Helena Kellerová	16
5	Příběh čínského bambusu	18
6	Je váš žebřík opřen o správnou zed?	19
7	Složka profesora Stewarda	21
8	Amelia Earhart	23
9	Antonio Stradivari	24
10	Dnes musíme běžet	26
11	Lektorův problém	27
12	Kosatka	28
13	Pláž	30
14	Židle	31
15	Tajemství výstupu na Kilimandžáro	32
16	„Budeš-li k těmto lidem dobrý a přívětivý...“	34
17	Recept na úspěch	36
18	Indiana Jones	37
19	Umíme se rozhodovat?	38
20	Cliff Young	40
21	Reengineering	42
22	Stereogram	44
23	Titanik	46
24	Meruňka	47
25	Selhání žurnalisty	48
26	Metamorfóza	49
27	Kaleidoskop	51
28	Mravenčí filozofie	52
29	Velké kameny	54
30	Trapná situace v Torontu	55
31	Zapojte své srdce	56
32	Vidět věci jinak	57
33	Fatální problém	58
34	Zasklete první rozbité okno	60

35	Slunečnice	62
36	Surfování	63
37	Tornádo	65
38	Lůžko číslo 10	66
39	Zahrádkář	68
40	Jábezova modlitba	70
41	Vladař	71
42	Rabín Stephen Wise	72
43	Klíč	73
44	„Žabí zákon“	74
45	Není cesty zpět	76
46	Dáma a šachy	78
47	Mapa a kompas	80
48	Horolezecké lano	81
49	Okamžik rozhodnutí	83
50	Jaké jsou naše základy?	84
51	Tužka	86
52	„Otevři jeho oči...“	88
53	Baterka	89
54	Palubní deska	90
55	Ne perfektnost, ale originalita	92
56	Svíčka	94
57	Křižovatka a pochybení.	96
58	Záleží na směru	98
59	Bankovka	99
60	Černý puntík.	100
61	Mushing.	102
62	Nafukovací balonek.	104
63	Tajemný spínač	106
64	CD-RW.	108
65	Chrám Epidaurus.	109
66	Kreativita	111
67	Příprava půdy	112
68	Housle a provaz	114
69	Lekce z golfu	116
70	Svět coby hypermarket	118

71	Dva pilíře	120
72	Kyslíková maska	121
73	Past	122
74	Štafeta	124
75	Tlačit ve správný čas	126
76	„Reset“	127
77	Sportovní tým	128
78	Origami	129
79	Trolejbus	131
80	Teorie shnilých jablek	133
81	Zpěvy páteční	135
82	Kýl	136
83	Kočičí cirkus	137
84	Lekce od pilotů	138
85	Jak pěstovat neobyčejné květy na obyčejné zahradě	139
86	Gravitace	141
87	Šest pravidel horkých kamen	142
88	Osudová chyba	144
89	Nestresujte se zbytečně	145
90	Zlý sen	146
91	Kameník	148
92	Malárie	149
93	Poručík Columbo	151
94	Galéra	153
95	Solidarita	155
96	Cementová míchačka	157
97	Ztraceni, ale bez zpoždění	158
98	Hra v „polohách“	160
99	„Ripple effect“	161
100	Budoucnost je ve vašich rukou	163
101	Zbavit se staré formy	165
	Literatura	167
	Internetové zdroje	167
	Rejstřík	169

Úvod

Každý z nás umí více či méně úspěšně předávat nové informace a využít všech komunikačních nástrojů za účelem přesvědčit, usměrnit nebo ovlivnit lidi kolem sebe. Mezi tyto nástroje patří také příměry, příběhy či metafory, které mohou dramatickým, humorným a hlavně nezapomenutelným způsobem seznámit posluchače s důležitými životními nebo manažerskými principy.

Metafory svým poselstvím nebo obsahem neohrožují, a přesto oslovují ojedinelým způsobem. Je v nich ukryt „náboj“, který se dotýká nejen myslí člověka, ale hlavně jeho srdce. S pomocí metafory lze poutavě prezentovat abstraktní nebo jinak složité koncepty a téměř automaticky, bez velkého úsilí pochopit velké množství informací. Příklad zaměřuje naši pozornost k jinak snadno přehlédnutelným podobnostem a vztahům, se kterými se běžně setkáváme v každodenních situacích. Má sílu změnit náš pohled nejen na sebe sama a problémy běžného života, ale může ovlivnit paradigma našeho pohledu na svět kolem nás.

Tato kniha je určena edukátorům a manažerům, kteří chtějí transformovat své posluchače, ne je pouze informovat, kteří je touží inspirovat ke změně jejich myšlení, chování a postojů. Tato publikace prezentuje moderní metafory a podobenství, které pomohly autorovi nejen zajímavým způsobem oslovit tisíce studentů a zaměstnanců, ale které mu také pomohly dotknout se jejich srdcí a životů.

A o to jde zřejmě i vám.

autor

Poděkování

Za mnoho hodin věnovaných trpělivé korektuře rukopisu a morální podpoře bych chtěl poděkovat především své ženě. Respekt a obdiv patří také slovenské karikaturistce Olze Pazerini, která s pílí a vtipem jí vlastním ilustrovala příběhy v této knize. Rád bych také poděkoval šéfredaktorovi nakladatelství Grada Publishing, MUDr. Miroslavu Lomíčkovi, za zájem o tento rukopis a spolupráci při jeho vydání.

Selháním k vítězství

Bylo to první vystoupení mladé modelky Sylvie Carpenterové ve Vancouveru. Každoroční módní přehlídka v hotelu Raleigh přilákala jako vždy řadu zvědavých žen i mužů, dealerů, krásných atraktivních modelek a fanoušků návrhářské tvorby.

Útlá modelka, Sylvie Carpenterová, ladným krokem stoupala po schůdcích k přehlídkovému molu. Na předposledním schodu ale zakopla a v záři reflektorů, před zraky šokovaných diváků přistála jak dlouhá, tak široká na červeném koberci. Zatímco jiné modelky by takovou situaci pokládaly za katastrofu a konec kariéry, Sylvie důstojně vstala, kouzelně se usmála směrem k divákům a bez zaváhání prohlásila:

„A nyní, když mám vaši plnou soustředěnost, dovolím si obrátit vaši pozornost k tomuto atraktivnímu večernímu kompletu z kolekce Ashley Gibbové.“

Bez další chyby své vystoupení dokončila. Toho večera se stala miláčkem médií i publika.

Psychologové nás varují. Ve svém životě nemůžeme vždy ovlivnit to, co se děje nám, ale takřka vždy můžeme ovlivnit to, co se děje v nás. Můžeme ovlivnit to, jak na tyto negativní situace v našem životě zareagujeme.

Nejskvělejší je, když dovedeme stejně jako Sylvie Carpenterová negativní situaci v našem životě nejen přijmout, smířit se s ní, ale navíc ji pohotově obrátit ve svůj prospěch.

„Nezáleží na tom, co se vám přihodí, ale na tom, jak se k tomu postavíte.“

Posun paradigmatu

Na podzim roku 1967 drobný muž, vynálezce James Watson z vývojové firmy CEH (Centre Electronique Horloger), zaklepal na dveře luxusní kanceláře ředitele přední hodinářské firmy v Ženevě. V té době bylo Švýcarsko světovou velmocí ve výrobě hodinek a v tomto lukrativním průmyslu pracovalo více než 180 000 zkušných pracovníků.

Watson vstoupil do kanceláře ředitele, na dlani držel malý elektronický obvod s oscilujícím křemíkovým krystalem a malou baterií. Přes hodinu se pokoušel vysvětlit přednosti tohoto vynálezu znučenému řediteli. Marně.

„Jste blázen, Watsone, jděte,“ byl závěr hlavy společnosti. Po neúspěšném jednání ve Švýcarsku nabídl Watson svůj vynález firmám Seico a Texas Instruments a ty během několika let zaplavily digitálními hodinkami celý svět. Došlo k posunu paradigmatu ve výrobě hodinek a Švýcarsko ztratilo své výlučné postavení v hodinářském průmyslu.

V historii známe mnoho okamžiků, kdy došlo k významnému posunu paradigmatu.

Posun paradigmatu vzniklý objevením ohně, kola, střílného prachu, tiskařského stroje, parního stroje nebo mikročipů. Došlo k němu také tehdy, když Ptolemaiovo tvrzení, že země je středem vesmíru, vyvrátil Koperník (slunce je středem vesmíru) nebo když Newtonova fyzika byla nahrazena Einsteinovou.

V současné době v mnoha oblastech vědy a lidského úsilí prožíváme posun paradigmatu. Budme vnímaví k novým věcem a ke změnám, jen tak můžete zabránit situacím, které nás dlouhodobě poškodí. Příklad postoje Švýcarska ke změně paradigmatu ve výrobě hodinek je toho důkazem.

Mozaika

Při prohlídce Benátek jsou návštěvníci fascinováni nádhernými kostely, paláci a uměleckými památkami. Toto město na dřevěných pilířích je jedním velkým muzeem. Je plné unikátních uměleckých děl, mezi které patří nejenom obrazy umístěné ve stínu interiérů starověkých budov a katedrál, ale také překrásné mozaiky zdobící čelní stěny mnoha chrámů a paláců. Díky svým mozaikám je unikátním kulturním klenotem i bazilika Svatého Marka z 11. století, ve které se nachází více než 8000 čtverečních metrů překrásných „kamenných obrazů“, vytvořených byzantskými umělci.

Představte si, že před vámi na zemi leží malá žulová kostka, která vypadla ze vzácné mozaiky. Jedna z jejích plošek má modrou či červenou nebo zlatou barvou. Možná to je ale zcela obyčejná šedá, na pohled bezvýznamná ničím neokouzlující kostička.

Jaká je hodnota jedné takové obyčejné žulové kostky o hraně 1 x 1 centimetr? Dvě koruny? Pět korun? Pokud ji koupíte v jednom z malých stánků s keramikou na mostě Rialto v Benátkách, zaplatíte 0,2 Euro. Nic moc. Ale v okamžiku, kdy se tato kostka stane součástí uměleckého díla na průčelí baziliky Svatého Marka, nelze vyčíslit její cenu.

Kostka se nezměnila, pouze se dostala na správné místo. Stala se součástí obrazu, který dává smysl, který obohacuje svou estetickou krásou tisíce lidí, obrazu, který vytvořila ruka mistra, obrazu, který přetrvává věky.

Každý z nás je takovou malou žulovou kostkou. Někteří z nás jsou zdánlivě bezvýrazné šedivé kostky, jiní září exotickými barvami. Z vesmírné perspektivy je ale každý z nás součástí nějakého díla. V planetárním kontextu jsme nenahraditelné jedinečné entity, které mají své poslání a místo.

Rodina tvoří mozaiku, ve které je každý její člen takovou nenahraditelnou kostkou. Když jedna z nich z tohoto obrazu „vypadne“, zůstane po ní prázdné místo. Stejně tak je to v naší organizaci nebo komunitě. I tam jsme kostkami tvořícími mozaiku, umělecké dílo, které dává smysl, které může obohacovat ostatní. Nejsme všichni stejní, ale jsme všichni unikátní! Každý z nás má obrovskou cenu – cenu lidské bytosti.

4

Helena Kellerová

Příběh Heleny Kellerové je příběhem normálního dítěte, tedy až do jejích 18 měsíců, kdy byla následkem choroby uvržena do tmy slepoty a hluchoty. Přesto, že ani zrak, ani sluch zpět nezískala, z černoty beznaděje se díky své nesmírné odvaze a odhodlání vrátila do světa, který v roce a půl opustila. Nejdůležitějším mezníkem byl pro Helenu Kellerovou den, kdy do jejího života vstoupila dvacetiletá Angličanka Anna Sullivanová, učitelka slepých dětí.

Anna neopustila Helenu až do své smrti. Helena Kellerová napsala dvanáct knih a inspirovala během svých přednášek statisíce lidí, kteří to v životě již chtěli vzdát. Při pohřbu Heleny Kellerové řekl senátor Lister Hill ve svém proslovu:

„Zemřela žena, která ukázala světu, že pro odvahu a víru neexistují žádné hranice.“

Během jedné ze svých přednášek Helena Kellerová prostě řekla:

„Nemohu všechno, ale co mohu, neodmítnu.“

Helena Kellerová je příkladem člověka, který rozhodně měl důvod získat plný invalidní důchod a naříkat nad svým osudem. Místo naříkání se tato žena rozhodla svůj život prožít, nejen přežít. A to nejen v uspokojování svých vlastních tužeb a potřeb, ale v podpoře těch, kteří tápou, strádají a neví kudy kam.

Její výzvu: „Nemohu všechno, ale co mohu, neodmítnu,“ může použít každý z nás jako osobní výzvu nebo výzvu pro ty, které potřebujeme motivovat.

Příběh čínského bambusu

Čínský bambus je nádherná rostlina, sen mnoha botanických zahrad. Vysoké silné stvoly dosahující výšky až 40 metrů jsou útočištěm mnoha živočichů, nádherných ptáků a motýlů. Bambusový háj vytváří exotickou atmosféru.

Čínský bambus má jednu unikátní charakteristiku. Tato obrovská rostlina se vysazuje jako malá, křehká, 20 cm vysoká rostlinka. Zahradník ji zasadí a čeká. Týden, měsíc, někdy řadu měsíců. Během této doby se zdánlivě nic neděje. Nezkušený zahradnický začátečník s takovou „línou“ rostlinkou někdy ztratí trpělivost a vymění ji za produktivnější druh. Zahradník-expert trpělivě vyčkává. Ví, že se během tohoto období pod zemí vytváří mohutný kořenový systém, který připravuje rostlinku na opravdový zázrak.

V době, kdy nezkušený začátečník již dávno vzdal celý projekt, se zkušený zahradník dočká radostného, téměř šokujícího překvapení. Křehké rostlinky se nejen probudí k životu, ale začnou růst neuvěřitelnou rychlostí až 50 cm za den. Sílí, mohutní a mění se v dospělé nádherné bambusové stromy takřka před očima.

Trpělivost je nutná nejen pro pěstitele čínského bambusu. Vyžaduje ji i práce na projektech, obzvláště tam, kde hodně záleží na lidech, tam, kde je potřebná změna způsobu myšlení a chování. V takových případech je nezbytné neočekávat „instantní“ výsledky. I když se na první pohled zdá, že naše práce a snaha jsou k ničemu, musíme věřit, že tak jako u čínského bambusu dochází i v lidských srdcích a myslích k nepostřehnutelným změnám, které jednoho dne přinesou viditelný užitek. Děláme-li svoji práci důsledně a s nadšením, není síly, která by mohla zabránit tomu, aby náš projekt eventuálně neuspěl a nezačal přinášet výsledky.

6

Je váš žebřík opřen o správnou zeď?

Skupinka vězňů pracovala dlouho na přípravě plánu útěku z věznice. Konečně byli připraveni! Podářilo se jim pracně sestrojít skládací žebřík, aby mohli překonat vysokou zeď, která je dělila od svobody. Připravili si také „lano“, aby se na druhé straně zdi mohli bezpečně dostat dolů. Během tmavé noci dokončili práci s přepilováním mříže v okně své cely a spustili se na nádvoří. Sestavili žebřík, opřeli jej o zeď a začali překonávat překážku.

Jaké bylo jejich překvapení, když se během zlomku vteřiny ozval zuřivý štěkot psů. Útěk byl prozrazen! Příliš pozdě si uvědomili, že ve tmě a spěchu opřeli žebřík o špatnou zeď. Místo na svobodě byli na malém dvorku, kde měli dozorcí v pohotovosti hlídací dogy.

Henri David Thoreau, americký spisovatel a básník, řekl: „Většina lidí vede život tichého zoufalství.“ Léta budovali svůj podnik, kariéru, investiční portfolio, jen aby zjistili, že to byl žebřík opřený o špatnou zeď. Můžeme úspěšně stoupat po žebříku politické nebo organizační popularity, ale jestliže to je na úkor štěstí naší rodiny, máme svůj žebřík opřený o špatnou zeď. Je to jako s lodí, která se plaví špatným směrem. Sebevětší rychlost a úsilí jí nepomůže k dosažení správného přístavu.

V knize „7 návyků úspěšných lidí“ americký motivační spisovatel Stephen Covey popisuje důležitý princip úspěšných manažerů. Říká: „Začněte projekty s jasnou vidinou cíle.“ Pro Coveyho tento princip není stěžejním. Podle něj je nejdůležitější zjistit, jestli jsou naše cíle správné. Covey elegantním způsobem následovně aplikuje metaforu žebříku do osobního nebo manažerského života: „Dříve než začnete stoupat po firemním žebříku, ujistěte se, že je opřený o správnou zeď.“ Může se totiž stát, že stoupáme po žebříku „úspěchu“ za cílem, který vůbec nestojí za to, abychom jej dosáhli. Slepá výkonnost může být pastí. Můžeme být nesmírně úspěšní vytvářením hodnot, o které nikdo nestojí.

„Vyvarujte se toho, abychom dělali dobře špatnou věc.“

Složka profesora Stewarda

Profesor psychologie John Steward z Univerzity v LA jednou přinesl do třídy patnáct složek z koženky s logem univerzity. Pod tímto znakem byl nápis „Survival kit“ – souprava k přežití.

Postavil se před své dospělé studenty a dramaticky prohlásil, že obsah této složky významně ovlivní jejich životy a kariéru. Popis složky vyvrcholil následujícím prohlášením: „Okamžikem, kdy vám rozdám tyto složky, bude váš život rozdělen na období před a po jejich obdržení.“

Studenti se nemohli dočkat, těšili se jako malé děti na chvíli, kdy budou složky rozdány a oni budou moci do nich nahlédnout. Když jim profesor Steward konečně předal svůj dárek, nikdo neměl odvahu podívat se jako první. Jaké bylo jejich překvapení, když po jejich otevření studenti spatřili na pravé straně složky přilepené zrcadlo, z něhož na ně hleděl odraz jejich obličeje. Na druhé straně složky byl velký nápis:

„Právě se díváte do tváře člověka, který je kompletně odpovědný za to, kdo jste, a za to, kým budete...“

Tato metafora vychází ze základních životních principů:

- Máme svobodnou vůli.
- Máme svobodu volby.
- Pro vše, co jsme nebo co budeme, jsme se rozhodli svobodně (nebo jsme se rozhodli přijmout rozhodnutí někoho jiného).
- Proto jsme kompletně odpovědní za své úspěchy, neúspěchy, za současnost i budoucnost.

Nedostatek osobní odpovědnosti je jedním z největších problémů zaměstnanců, manažerů, členů komunity nebo členů rodiny. Osobní odpovědnost znamená nesvádět vinu za naše problémy nebo neúspěchy na „stranu a vládu“, na zaměstnavatele, na šéfa podniku, na učitele, na rodiče, na horoskop, na partnera či okolnosti. Nepřevzít odpovědnost za svůj život nebo kariéru představuje past, ze které takřka není úniku.